

Archimedes
87-100 Toruń, ul. Wodna 53, tel. 0048 56 45 2 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl
NIP 956 16 25 127; REGON 870502736
KRS 00000 41692
Nr r-ku 82 1090 1506 0000 0000 5002 0244

Weryfikacja



Andrzej Gąsiorowski
Golaiński

Gdynia
Sz. Sz. Y.W.Z.-AK
Dylewski Edmund
ps. „Jastrzęb” „Edyl”
M: 1611/2549 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

...Dylewski Edmund

.....
I: X: 1611/2549 Pom.

.....
Golynia 9. Sz. Sz. - ZWZPK

1./1. Relacja

1/2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące osoby relatora

1/3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące delatora

II. Materiały uzupełniające relację k. 25, 1-2

III/1. Materiały dotyczące rodziny relatora

III/2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r.

III/3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945)

III/4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 r.

III/5. Inne

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne : k. 19

VI. Fotografie dwa i pół albumy

II. Materiały uzupełniające relację:
- Dylewski Edmund:

1. Biogram „Dylewski Edmund”, [w:]
Gąsiorowski Andrzej, Szare Szeregi
na Pomorzu 1939 - 1945, Toruń 1998,
s. 197, kserokop.

ks. 2 5, 1-2



DYLEWSKI EDMUND ps. "Jastrząb, "Edyl", instruktor do specjalnych poruczeń komendanta chorągwi pomorskiej Szarych Szeregów i komendant hufca Szarych Szeregów "Smaragdowy Rój" w Gdyni.

Ur. 21.08.1912 r. w Bergkamen (Niemcy). W 1920 r. przyjechał z rodzicami do Torunia. Tu w latach 1920-1926 uczył się w szkole powszechnej nr 4 przy ul. Sienkiewicza, a następnie w Szkole Handlowej. W 1929 r. podjął pracę zarobkową u adwokata i notariusza Stefana Michałka. Później pracował w Sądzie Grodzkim w Toruniu. W 1933 r. zamieszkał z rodzicami w Skórczu, gdzie przez rok był bez pracy. Był członkiem ZHP od 1923 r. W Toruniu wstąpił do 10 DH im. Henryka Dąbrowskiego, prowadzonej przez znanego instruktora harcerskiego Kuchtę. Przyrzeczenie harcerskie składał podczas I Zlotu Chorągwi Pomorskiej Harcerzy razem z B. Myśliwkiem na ręce ówczesnego komendanta chorągwi pomorskiej harcerzy hm. Romana Truszczyńskiego. Należał do 1 Pomorskiej Drużyny Harcerzy im. Tadeusza Kościuszki, a później starszoharcerskiej 3 Pomorskiej Drużyny Harcerzy im. Jana z Kolna, której drużynowym był B. Myśliwek. Jednocześnie prowadził drużynę harcerzy ze szkoły podstawowej nr 1 w Toruniu, a w 1933 r. w Skórczu.

W 1934 r. został powołany do wojska. Po odbyciu służby zasadniczej pozostał w wojsku jako podoficer zawodowy w 64 pp w Grudziądzu. Brał udział w kampanii wrześniowej jako dowódca plutonu łączności w 2 baonie 64 pp. Walczył pod Mėnem i Łasinem, a następnie nad Bzurą w rejonie Łowicza. Po rozbiciu swojej jednostki przedostał się do Warszawy. Brał udział w obronie Cytadeli jako dowódca plutonu w 15 kompanii zapasowej. Ranny w nogę i rękę leżał w szpitalu w Chodakowie. Został zwolniony z niewoli w październiku 1939 r.

Udał się wówczas do Torunia. Tam na dworcu spotkał przypadkowo hm. B. Myśliwka, który poinformował go o przejściu harcerstwa do konspiracji. W Toruniu został aresztowany za chodzenie w polskim mundurze wojskowym, mimo posiadanego zaświadczenia o zwolnieniu z niewoli. Przetrzymany był przez dwa tygodnie w areszcie w forcie na Rudaku, po czym otrzymał policyjny nakaz opuszczenia Torunia. W końcu 1939 r. wyjechał więc do Gdyni, gdzie znajdowała się jego matka. Zamieszkał w dziel-

Gąsiorowski Andrzej, Szare Szeregi¹⁹⁷
we Pomorzu 1939-1945, Toruń 1948

20

nicy Grabówek na tzw. Leszczynkach. Początkowo pracował w firmie budowlanej Hildebrahda, a następnie w magazynie farb i lakierów w stoczni Deutsche Werke Kiel w Gdyni. Z polecenia Myśliwka w listopadzie i grudniu 1939 r. bezskutecznie usiłował nawiązać kontakt z instruktorami gdyńskimi. Na przełomie 1939/1940 r. D. został wprowadzony do organizacji konspiracyjnej działającej na terenie Gdyni i okolic. Szczęśliwie uniknął aresztowania, kiedy na skutek zdrady gestapo rozbiło organizację. W maju 1940 r. został przez hm. Benedykta Porożyńskiego zaprzysiężony w ramach Szarych Szeregów i ZWZ. Podporządkowano go bezpośrednio komendantowi chorągwi pomorskiej Szarych Szeregów hm. B. Myśliwkowi. W latach 1940--1941 pełnił funkcję instruktora do specjalnych zleceń komendanta chorągwi pomorskiej Szarych Szeregów. Podporządkowana mu była też północna część Pomorza. Był w tym okresie łącznikiem B. Myśliwka i prowadził kontrwywiad, głównie na terenie Gdyni. Z polecenia Myśliwka zbierał wówczas informacje o wskazanych osobach oraz prowadzonej przez nich działalności konspiracyjnej. Później przekazał zadania kontrwywiadowcze L. Cylkowskiemu. Był jednym z najbliższych współpracowników B. Myśliwka. Z jego polecenia utworzył w Gdyni-Chylonii drużynę złożoną z młodszych harcerzy. Po przekształceniu jej w hufiec o kryptonimie "Rój Szmaragdowy" został jego komendantem. Szczególnie aktywną działalność prowadził w 1942 r. Poza kierowaniem pracą swego hufca uczestniczył w zbieraniu danych wywiadowczych z bazy Kriegsmarine w Gdyni. Przygotowywał się też do podjęcia sabotażu. Z polecenia B. Myśliwka, jako specjalista z zakresu łączności, przygotował schemat połączeń telefonicznych z portem gdyńskim. Brał udział w akcji scaleniowej Armii Krajowej. Latem 1942 r. uczestniczył m.in. w spotkaniu działaczy konspiracyjnych z Pomorza, zorganizowanym w leśniczówce Długie w Borach Tucholskich. Zdołał szczęśliwie uniknąć zatrzymania przez gestapo po dekonspiracji struktur ZWZ-AK w końcu czerwca 1942 r. Z polecenia B. Myśliwka w leśniczówce na terenie pow. świeckiego przygotował sobie kwaterę na wypadek konieczności ukrycia się. Latem 1942 r. nawiązał z nim kontakt por. Adam Feigel oraz Hubert Werner. Podjął wówczas współpracę także z komórką Delegatury Rządu w Gdyni. W sierpniu 1942 r., podczas spotkania z Myśliwkim w rejonie Świecia, został poinformowany o dużej dekonspiracji i konieczności przejściowego zawieszenia działalności. Po aresztowaniu B. Myśliwka i L. Cylkowskiego utracił kontakt z Szarymi Szeregami. W obawie przed aresztowaniem opuścił Gdynię i na krótko ukrył się w leśniczówce na terenie pow. świeckiego. Po powrocie do Gdyni został aresztowany w dniu 22 października 1942 r. Przeszedł następnie ciężkie śledztwo w gestapo gdańskim, w czasie którego zdołano mu udowodnić jedynie współpracę z AK w Gdyni. Nie została ujawniona jego działalność w Szarych Szeregach. Po zakończeniu śledztwa został w dniu grudnia 1942 r. osadzony w obozie koncentracyjnym Stutthof jako więzień polityczny nr 17453. Zatrudniony był początkowo w karnej Waldkolone. W obozie więziony był do 1945 r. Ewakuowany został razem z blokiem 15 trasą przez Pruszcz, Niestępowo, Żukowo, Pomieczyno, Luzino, Rybno. Tam w obozie przejściowym hm. B. Porożyński udzielił mu wskazówek o prowadzeniu działalności bezpośrednio po zajęciu terenu Pomorza przez Rosjan. Zgodnie z tymi wytycznymi miał wejść do aparatu władzy i oczekiwać na dalsze rozkazy. Oswobodzony został przez Rosjan 13 marca 1945 r. Wrócił do

Gdyni, gdzie brał udział w tworzeniu Milicji Obywatelskiej. Pracował w komisariatach w Chylonii i na Grabówku. We wrześniu 1945 r. zwolnił się z MO i wyjechał do Lęborka. Tam do 1947 r. był komendantem hufca Związku Harcerstwa Polskiego. W Lęborku początkowo pracował jako kierownik Wydziału Powiatowego w Starostwie Powiatowym, a następnie do 1949 r. jako kierownik zasobów w Państwowej Rektyfikacji Spirytusu. Później był kierownikiem biura powiatowego Towarzystwa Przyjaciół Dzieci, a od jesieni 1953 r. do 1956 r. zastępcą dyrektora Państwowych Zakładów Torfowych w Lęborku. Od stycznia 1957 do października 1962 r. był przewodniczącym Prezydium Miejskiej Rady Narodowej w Lęborku. Następnie do 1971 r. był dyrektorem Zakładów Torfowych w Lęborku. Obecnie na emeryturze nadal mieszka w Lęborku.

AMS, księga ewidencyjna więźniów sygn. I-II-7, rel. E. Dylewskiego, Z. Raczkiewicza; A. Gąsiorowski, *Szare Szeregi w Gdyni...*, s. 110-112, 114, 122-124, i n.; tenże, *Krwawy terror...*, s. 131-132.

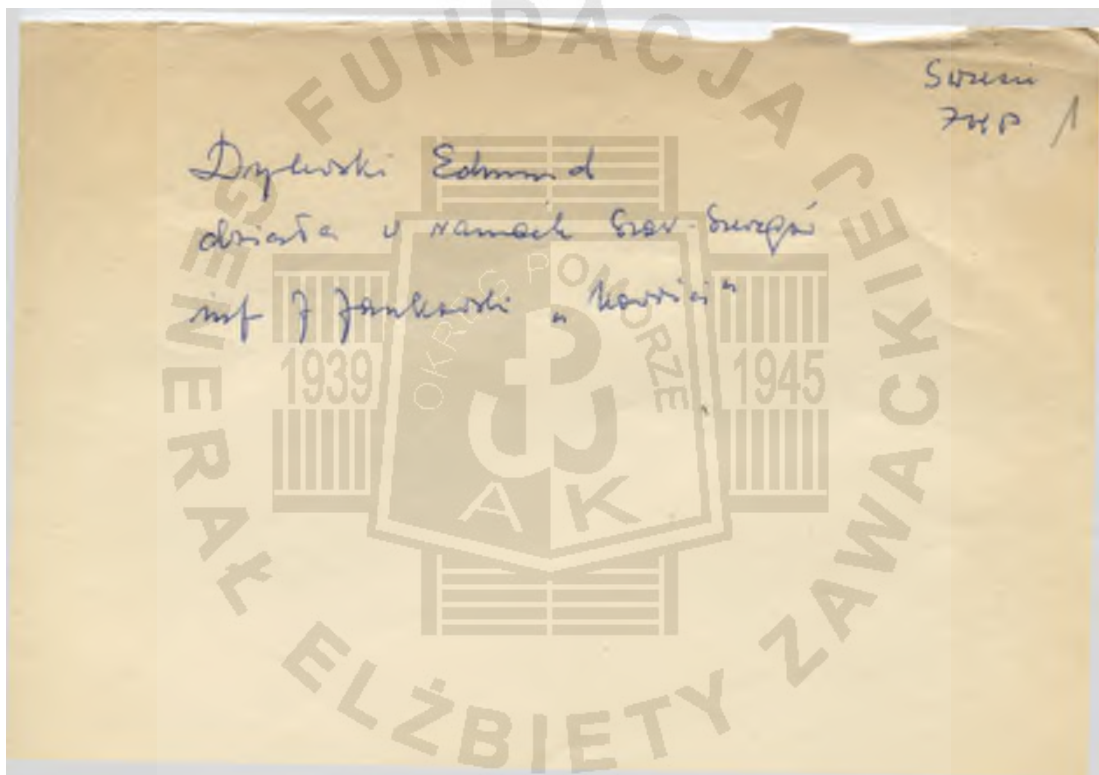
T: K. 1611/2549 Pom.

Gdynia

Dylowski Edmund

1. Karty informacyjne

lc. 19



FUNDACJA
1933 OKŁAD POMOCY 1945
WIERA
AK
ELŻBIETY ZAWACKIEJ

Swiecie 3
Lybenski Edmund
rd. spis z. Scaleship no. 79
Symb. "K"

Świecie, ~~1939~~
harc. 4

Dylewski Edmund phm.

B. Myśliwiec zlecit mi w październiku.

1939 r. podjęciu próby zorganizowania konspiracji harcerskiej na Pom. Mazowieckim, instruktorem do spec. powierzenia komendanta "Korpusu".

Zob. Zeszyty Mun. Stutthof

nr 5/1984 str 110

Wolff, str. 110

Gdynia?

Skarbnictwo 5
Z. W. Z.

Dylewski

Edmund Dylewski

Instruktor do specjalnych poruczeń.

22 X 1942 r. wresztarony i osadzony
w obozie Stutthof.

Źródło: relacja Edmunda Dylewskiego
Lębork

Museum Stutthof, tom XIX.

U. Dylewski
1994 r.

Dylewski E.
- pkm. z Gdyni

Śmiewie
Pomorze
ZWZ
Szare Szeregi

W maju 1940r., tworząc załóżki Szarych Szeregów,
spotkał się z nim por. B. Porożyński.

A. Gasiorowski, "Geneza ...", str. 108, 109

K. Wojt/VI.94.

Siemie - HYBRZYDE
AK 7
DYLEWSKI EDMUND Inspr. Bydgoszcz
ps. "JASTRZĄB", "EDYL"
Plut. zam. WP
Mistrz prowadzący Bernarda ^{Wyszyńska} Przewodnik techn.
, celujący kategorie "Rokobudni i projektantów" z Niemcami

AKI na Pomorzu s 89

Dykowski Edmund

Gdynia

52 52

ZWZ

8

członek Baonu Morskiego Szarych Szeregów
w Gdyni

1939



1945

Z. Narski, Pierwsza Morska Kompania...,
Pomerania, z. 1/1978, s. 16.

20-01



gdymie 10
bruce beregi

Dylemna Edmund
Pracował w Marine Ausüstungs Werke,
później w Deutsche Werke - Kiel. Zbił informac-
je wywiadowcze. Latem 1942 otrzymał polecenie
opracowanie (wraz z N.N.) służbu now telefonicznej
niemieckiej marynarki w Gdyni. Przekazał wyso informację
B. Myśliwskowi. Latem 1942 zbierał informacje na temat
innych grup i organizacji konspiracyjnych.
A. Gurovskii, Bruce Beregi..., Muttthal. Zamyśl

Dylewski Edmund

Gdynie
Baon Morcia ~~AK~~ AK 121

Poszpłkomo cónelw Baonu Morcia.
po umknieciu amokosauia 4 curuca 1940v.-
- 101uere 2152-AK

206. T. 1, Sadeclw K., ussp. Gdynia, I/2/s.3

11

Gdyńa 13
Szare Sier.

Dyktowski Edmund plm.

W 1939 r. otrzymał zawiadomienie od hr. Bernarda Myśliwieckiego
dotyczące w Gdyni konspiracji francuskiej. Dyktowski powo-
łał z siebie po konferencji w Warszawie. Później Caetero Po-
wójtyński odwiedził kontrole i jego bratem Benedyktom.
Myśliwiecki w 1940 r. mianował Dyktowskiego inspektorem do
specjalnych powierzeń komendanta chorągwi. W tym czasie
kontrolę i konspirację w Turcji. Podano jednego z grup
konspiracyjnych w tym czasie mianował siebie inspektorem

2/

gdymia
Izowe Ser. 14

Dylewski Edmund phm.

koncertowy (nie udało się ustalić jego nazwiska). Zor-
gowiowat kollektarystyczny w celu koncertowy.
Wspomniat kontakt z grupą komosa J. Kudrow-
skiego oraz Stefanem Kozłowskim.

A. Gasiowicki, Iwona Kozłowska, Stutthof. Zerny
Museum, nr 5, 1984, s. 110 - 111.
kol. 127 - ar

Gdynia 15
Szwecja

DYLEWSKI E. ps. "Edytl"

Był komercjantem gdynińskiego kufca "Samowolny
Rój". Skłonił jego interesy o zakresie skierowania
danych wyprawczych.

B. Chmura, A. Goniada, Zjednoczenie, Stuttgart.
17.00. 11.00. 11.00. 11.00.

† p.hmr. Dylewski Edmund
PS. "Jastrząb", "Edyl"
ur. 1912

Gdynia
Sz. Sz. LWZ-AK

16

Instruktor do specjalnych porwozci
kom. Chwr. Pom. Sz. Sz.; komendant
Zufce Sz. Sz. "Samaragdowy Rodj" w
Gdyni.

zob. Gajsiomowski A. Szare Szeregi na
Pomorsku..., Torun 1998, s. 260 (biogram + adz.)

nr 11/11.

a

phm. Dylewski Edmund Golynia Szor Sec.
AK 12

Rozem z hm. Mysliwkiem Bernardem
brat̄ udsiat̄ w rozmowach scalemio-
wych AK z TOW Gryf Pom; byto
to w lesniczowce Długie.

rel: Mysliwek Bernard A-1019/1763 Pom.
Golynia

... 100

Dylewski Edmund

Gdynia
Sz. Ser.

18

Walczył w 1 Pomorskim Batalionie
Sz. Ser. w Gdyni.

zob: J: M - 1090 / 1844^{90m.} 12. II Pawlarczyk
Merian

Wsk. T 101

Dylewski Edmund
"Jastrzęb", "Edyl"

Gdynia
sierpień 19

instruktor do zleceń komendanta chorągwi
pomorskiej Stranych Sierpców hm. Bernarda
Myśliwka; komendant jednego z dwóch
hufców Stranych Sierpców w Gdyni oraz członek AK

zob. Wywiad i kontrwyw. AK, pod red. Buitnaka
Władysława, W-wa 2008,
s. 155 (aut. Gosińskiego), bibl. FAPAK
s. 391

WYDZIAŁ OŚWIATY I WYCHOWANIA
KRAJOWY OŚRODEK WYCHOWANIA
DZIECI I MŁODZIEŻY
ul. Żwirki i Wigury 13, 01-651 Warszawa
tel. 22 638 42 00, 22 638 42 01
www.koww.gov.pl



Dylewski
Edmund